

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертациони 6D.KOA-093-и назди Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба диссертацияи Асомиддини Абдулмумин дар мавзӯи «Таърихнигории ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон (солҳои 1992-2000)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1. - Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. - Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ)

Комиссияи эксперти дар ҳайати доктори илмҳои таърих, профессор Пирумшоев Ҳ., доктори илмҳои таърих Додхудоева Л.Н. ва доктори илмҳои таърих Раҳимов Н.Т. ба таҳқиқоти диссертациони Асомиддини Абдулмумин дар мавзӯи «Таърихнигории ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон (солҳои 1992-2000)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. - Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) шинос шуда, ҳулосаи зеринро пешниҳод мекунад.

Рисолаи номзодии Асомиддини Абдулмумин - «Таърихнигории ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон (солҳои 1992-2000)», ки барои ҳимояи пешниҳод шудааст, таҳқиқоти мустакилона ва комил буда, ба талаботи таъйиншуда нисбат ба рисолаҳои номзодӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих мувофиқ аст. Дар рисолаи мазкур масоили таҳлили маҷмӯии таърихнигории ҷанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон (1992-1997), истиқрори сулҳу ваҳдати миллӣ ва фаъолияти Комиссияи оштии миллӣ (1997-2000) дар асоси ҳуҷҷатҳои бойгонӣ ва адабиёти мавҷудаи дар тӯли солҳои 1991-2021 ба таърихи амалӣ гардидааст.

Таҳқиқоти диссертациони Асомиддини Абдулмумин воқеан ба масъалаи бисёр муҳимми таърихи халқи тоҷик бахшида шуда, дар шӯбаи таърихи навтарини Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон омода гардидааст.

Мубрам будани мавзуи таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки таҳлили таърихнигории адабиёти марбут ба масоили гуногуни ҷанги шаҳрвандӣ (1992 - 1997) ва раванди оштии миллии тоҷикон барои таъмини рушди ояндаи мамлакат аҳаммияти бузурги таърихию сиёсӣ дорад. Зеро, дар ин давраи мудҳиши таърихи халки тоҷик мамлакатро бӯҳрони шадиди иқтисодӣ, сиёсӣ ва фарҳангӣ фаро гирифта, соҳаҳои ҳаётан муҳимми халқу мамлакат зиёни ҷиддӣ дида буданд. Дар охири соли 1992 иқтисодиёти мамлакат дар як ҳолати ногувор қарор дошт. Эҳтимолияти аз ҷумҳури ҷудо шудани вилояти Ленинобод ба миён омад. Роҳбарияти Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон масъалаи табдили вилоятро ба ҷумҳурии мухтор пешниҳод кард. Дар маҷмуъ, ҳавфи аз харитаи сиёсии ҷаҳон нест гардидани Тоҷикистон падидаи омада буд. Хушбахтона, маҳз дар ҳамин давраи ҳассос нерӯҳои сулҳофар, созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ, давлатҳои қафилӣ минтақа ва умуман, ақлҳои солим тавонистанд, ки мамлакатро аз парокандагӣ эмин доранд ва садҳо ҳазор шаҳрвандони сарсонӣ саргардонро ба ҳаёти осоишта бозпас гардонанд.

Омӯзиши раванди гуфтушуниди миёни тоҷикон ва истиқрори сулҳу субот имкон медиҳад, ки давлатҳои аз сулҳи тоҷикон ва ҷанги шаҳрвандии Тоҷикистон манфиатдор муайян карда шаванд. Зеро дар баробари нерӯҳои сулҳофар, ки барои таъмини сулҳу субот кӯшиш меварзиданд, инчунин таҳмилгарони бесуботӣ низ ҳамчун омили муҳимми ҷанги шаҳрвандӣ аз мавҷудияти худ дарак меод. Бинобар ин, дар шароити муосир ҳамаҷониба таҳлил намудани таърихи оштии миллии тоҷикон, муайян соختани сабабҳои ҷанги шаҳрвандӣ ва ошкор намудани монеаҳои раванди сулҳофарӣ барои ҷомеаи тоҷик хеле муҳим мебошанд. Аз ин рӯ, таҳқиқи масоили гуногуни ҷанги шаҳрвандӣ ва раванди оштии миллии тоҷикон на танҳо аҳаммияти таърихӣ, балки зарурияти таҳлилу таҳқиқи илмиро дорад.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дарачаи илмӣ дар коркарди илмӣ ва таҳлили таърихнигории маводҳои нав ва асарҳои зиёди илмӣ, ки аз ҷониби муҳаққиқони ватанию хориҷӣ роҷеъ ба таърихи ҷанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон (1992-1997), раванди гуфтушуниди миёни тоҷикон ва фаъолияти Комиссияи оштии миллӣ таълиф гардидаанд, дар таҳқиқи илмии заминаҳо, сабабҳо ва оқибатҳои ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистон ва даврабандии ин рӯйдоди сиёсӣ зоҳир мегардад.

Эътимоднокии натиҷаҳои диссертатсиониро дақиқияти маълумот, кифоягии ҳаҷми маводи таҳқиқотӣ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқот ва ҳаҷми интишорот, таҳлил, баррасӣ, муқоисаи илмию амалӣ, инчунин таҳлили таърихнигории маводҳои мавҷуда таъмин менамоянд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмии натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ пешниҳод гардидааст.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ. Мақсади асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ таҳлили маҷмӯии таърихнигории ҷанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон (1992-1997), истиқрори сулҳу ваҳдати миллӣ ва фаъолияти Комиссияи оштии миллӣ (1997-2000) дар тӯли солҳои 1991-2021 маҳсуб меёбад. Барои ноил гардидан ба ҳадафи ниҳой унвонҷӯ вазифаҳое, чун таҳлили таърихнигории асару мақолаҳои илмӣ ба таърихи ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон бахшидашуда, таҳлил ва баррасии инъикоси заминаҳо ва сабабҳои сар задани ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистон, таҳлил ва баррасии масоили инъикоси даврабандии ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистон, таҳлили раванди танзими муноқиша ва истиқрори сулҳ ва ғайраҳоро иҷро кардааст.

Навгонии илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки рисолаи мазкур ҷиҳати таърихнигории таърихи ҷанги шаҳрвандӣ (1992-1997) ва сулҳи тоҷикон нахустин таҳқиқоти маҷмӯӣ маҳсуб меёбад. Илова бар ин, ба назари мо, аз ҷиҳати назариявӣ ошкор гардидани аҳаммияти мавзӯи таҳқиқот, мавриди таҳлили илмӣ қарор гирифтани адабиёти илмӣ, ки

вазъи сиёсии дахсолаи охири асри XX, махсусан таҳаввулоти сиёсӣ ва таъсисёбии ҳизбу созмонҳои ҷамъиятӣ, воқеаҳои феввали соли 1990 ва ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистонро ба таври гуногун инъикос намудаанд, аз ҷиҳати илмӣ таҳқиқ гардидани заминаҳо, сабабҳо ва оқибатҳои ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистон ва ғайраҳо навгониҳои илмии таҳқиқотро ташкил медиҳанд.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Диссертатсия дорои аҳаммияти илмӣ - назариявӣ ва амалӣ буда, натиҷаҳои ба даст омада метавонанд дар қорҳои илмӣ - таҳқиқотии муҳаққиқон ва муаррихон ҷиҳати инъикоси таърихи сиёсии кишвар дар даври истиқлол кӯмаки воқеӣ расонанд. Мазмуни асосӣ, хулосаҳо ва маводи санадии диссертатсияро метавон зимни таълифи асарҳои маҷмӯӣ роҷеъ ба таърихи сиёсии Тоҷикистони соҳибистиқлол (солҳои 1991- 2021), инчунин зимни хондани қурсҳои лексионӣ ва қурсҳои махсус васеъ истифода кард. Аҳаммияти амалии диссертатсия инчунин аз истифодаи эҳтимолии натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқот дар ниҳодҳои илмӣ - тадқиқотӣ, кафедраҳои гуманитарии мактабҳои олии иборат аст.

Маводҳои дар диссертатсия овардашуда барои дарки воқеии масъалаҳои муҳраи ҳаёти сиёсии мамлакат дар даври истиқлолият имконият медиҳанд. Хулосаҳо ва тавсияҳои диссертатсия барои ҳалли бисёр масъалаҳои ҳалталаби Тоҷикистони муосир муфиданд.

Вобаста ба масъалаҳои зикршуда комиссия ба чунин қарор омад:

1. Рисолаи номзодии унвонҷӯ Асомиддини Абдулмумин дар мавзӯи «Таърихнигории ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон (солҳои 1992-2000)» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1 - Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. - Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) барои ҳимоя тавсия дода шавад.

2. Ба ҳайси муқарризи расмӣ пешниҳод шаванд:

А) Зикриёева Малика Файзиевна - доктори илмҳои таърих, профессори кафедраи таърихи халқи тоҷики Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон.

Б) Холмуродова Меҳрафрӯз Буриевна - номзади илмҳои таърих, дотсент, мудири кафедраи таърих ва методикаи таълими таърихи Донишгоҳи Давлатии Кӯлоб ба номи Рӯдакӣ.

3. Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни ба ҳайси муассисаи пешбар таъйин карда шавад.

4. Ба нашри автореферати диссертатсия иҷозат дода шавад.

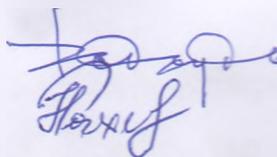
5. Барои ҷойгир кардани эълони ҳимояи диссертатсия дар сомонаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сомонаи Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

Пирумшоев Ҳ.

Аъзоён:

Додхудоева Л.Н.

Раҳимов Н.Т.

30.03.2026